

Kemikalier
J.nr. 001-08390
Ref. Los
Den 6. marts 2013

Afrapportering af forhandlingerne om en ny kviksølvkonvention, Geneve den 13.-19. januar 2013

Forhandlingerne om en ny kviksølvkonvention blev sat i gang af UNEP's styrelsesråd i 2009, bl.a. på foranledning af et stærkt pres fra EU, herunder Danmark. Der har i den mellemliggende periode været afholdt 5 forhandlingsmøder.

Det afsluttende forhandlingsmøde fandt sted i Geneve fra d. 13.-19. januar 2013. Der blev på mødet opnået enighed om teksten til en ny kviksølvkonvention. På mødet var der repræsentanter fra 137 regeringer, 57 ikke-statslige organisationer (NGO'er) – industri såvel som grønne NGO'er – og 14 mellemstatslige organisationer.

Den nye konventionstekst skal formelt vedtages på en diplomatisk konference, der vil blive afholdt i Minamata, Japan fra den 7.-11. oktober 2013. Der vil ved samme lejlighed blive mulighed for at underskrive konventionen. Konventionen skal opkaldes efter byen Minamata, som i løbet af 50'erne var udsat for omfattende industriel kviksølvforurening, der medførte store alvorlige skader på såvel befolkningens helbred som på miljøet.

De mest centrale elementer i Minamatakonventionen er:

- forbud mod at åbne nye kviksølvminer og udfasning af eksisterende
- kontrolprocedurer i forhold til industriel udledning af kviksølv
- regulering af brug af kviksølv i små guldminer
- mulighed for at stramme reguleringer fremover.

Konventionen regulerer desuden en række andre vigtige områder, herunder anvendelsen af kviksølv i visse produkter og processer, handel med kviksølv, opbevaring, affaldshåndtering, kontrol og overholdelse af konventionen samt støtte til kapacitetsopbygning og finansiel støtte til implementering af konventionen i u-lande.

Konventionen træder i kraft, når 50 lande har ratificeret aftalen.

Kort gennemgang af elementerne i konventionen:

Minamatakonventionen forbyder etablering af nye kviksølvminer og en udfasning af allerede eksisterende kviksølvminer i løbet af de næste 15 år. Desuden fastlægges det, at kviksølv fra eksisterende miner kun må benyttes til anvendelser tilladt i henhold til konventionen.

I forhold til industriel udledning af kviksølv fra bl.a. kulkraftværker, cementproduktion og termisk behandling af forskellige metaller, er der sat krav om, at nye anlæg skal benytte bedst tilgængelig teknik (BAT). For eksisterende anlæg skal der udvikles planer for kontrol og reduktion af udledningen af kviksølv over tid. Disse planer bør indeholde mindst én af fire i konventionen anførte foranstaltninger til kontrol og reduktion, herunder BAT og emissionsgrænseværdier.

Der er stillet krav til lande med små-skala guldmindrift om at udarbejde strategier for at mindske forureningen med kviksølv i processen og hvor muligt at eliminere brugen af kviksølv. Det skal i den sammenhæng nævnes, at aktiviteten fra denne type guldmindrift tegner sig for omkring en

tredjedel af den menneskeskabte udledning af kviksølv samtidig med, at denne aktivitet udgør levedaggrundlaget for flere end 100.000 mennesker på verdensplan.

Minamatakonventionen forbyder produktion og handel med en række produkter indeholdende kviksølv fra 2020. Disse produkter inkluderer kontakter, kosmetik og ikke-elektronisk måleinstrumenter såsom termometre og barometre. Desuden omfattes de fleste batterier, dog med en 2% grænse for tilladt indhold af kviksølv i knapcelle batterier, der benyttes i medicinsk udstyr. Desuden er der sat grænser for det maksimale indhold i de hyppigst anvendte sparepærer. Amalgam til tandlægebrug er omfattet af et krav til reduktion af brugen mest muligt ved hjælp af en række fastsatte tiltag.

Handel med kviksølv søges styret og overvåget ved hjælp af et anmeldelsessystem, ligesom handel kun må foregå til en brug tilladt i henhold til konventionen.

Midlertidig opbevaring af metallisk kviksølv – forud for en eventuel tilladt anvendelse i henhold til konventionen – skal foregå miljømæssigt forsvarligt. Retningslinjer og eventuelle krav til den miljømæssige opbevaring skal på et senere tidspunkt fastsættes af parterne til konventionen.

For så vidt angår kviksølv, der bliver til affald, så er der i konventionen lavet en direkte reference til Baselkonventionen om kontrol med grænseoverskridende transport af farligt affald, således at dennes bestemmelser vedrørende grænseoverskridende transport og miljømæssig forsvarlig behandling af farligt affald skal følges. Parterne til Minamatakonventionen skal desuden fastlægge specifikke krav til den endelige miljømæssige forsvarlige behandling af kviksølvaffald.

Konventionen indeholder også en finansieringsmekanisme, som skal støtte udviklingslandene i deres implementering af konventionen. Det skal især i starten ske gennem finansielle ressourcer fra den globale miljøfacilitet (GEF) og gennem et program for kapacitetsopbygning og teknisk bistand. På længere sigt skal der arbejdes for at sikre de nødvendige ressourcer gennem national lovgivning og budgettering samt ansvarliggørelse og involvering af erhvervslivet. Desuden indeholder konventionen en ”overholdelsesmekanisme”, der skal sikre en effektiv overholdelse af konventionens bestemmelser, gennem identifikation af manglende overholdelse og vejledning m.m. til de lande der har problemer. Parterne skal på deres første møde vælge repræsentanter til overholdelseskomiteen.

Afslutningsvist indeholder konventionen en række bestemmelser om fremtidig rapportering, kommunikation, overvågning af miljøet, forskning, effektivitetsvurderinger og de institutionelle rammer.